

WE MOETEN streven naar Macht 3.0

Organisatiepsycholoog Oscar David schreef het boek 'Macht!'. Vanuit onderzoek en ervaring legt de auteur uit hoe we onze macht integer kunnen uitoefenen en onszelf en elkaar daar scherp op houden.

Wat interesseert jou nou zo aan het onderwerp macht?

'Mijn ouders, allebei van Joodse afkomst, hebben als kind de Holocaust overleefd. Twee van mijn grootouders niet. Macht was bij ons thuis daardoor een ingewikkeld thema. Mijn moeder was vooral boos op de macht en mijn vader bewoog ervan weg. Mede door die familiegeschiedenis fascineerde macht mij juist. Ik wilde het snappen. Voor mezelf, maar ook omdat ik dacht: ik wil niet dat de volgende generaties meemaken wat mijn ouders hebben meegemaakt. Dat is waarvoor ik 's ochtends opsta. Om met machthebbers te werken aan hun bewustwording van de werking van macht. Met ze te reflecteren op hoe het is om die macht te hebben en hoe je er op een goede, integere manier mee om kunt gaan.'

Hoe is het dan voor jou om te zien wat er nu in Oekraïne gebeurt?

'Teleurstellend. Zeker voor degenen die de oorlog hebben meegemaakt, de generatie van mijn ouders, was het ondenkbaar dat dit in Europa nog eens zou gebeuren. We hadden natuurlijk de hoop, de wens, de gedachte dat we hier voorbij waren. Dat we ervan geleerd hadden. Dit is ook een wake-up-call: hoe sterk we ons ook denken te ontwikkelen, machtsstrijd zal altijd bestaan.'

Is het integer uitoefenen van macht dan met name een issue voor de absolute top?

'Nee. Hoe sterker je machtspositie is, aan hoe meer knoppen je zit, hoe meer schade je over het algemeen kunt berokkenen – kijk maar naar Vladimir Poetin. Maar machtsverhoudingen zijn overal. Ook in alle lagen van het ambtenarenapparaat. Of je nou balmedewerker bent of secretaris-generaal.'

Wat maakt machtsverhoudingen ingewikkeld voor SZW'ers?

'De politiek-bestuurlijke invloeden. Je moet je kunnen verhouden tot de politieke wind die van de ene op de andere dag kan draaien. In die zin ben je als ambtenaar heel dienend. Aan de andere kant: ministers komen en gaan, maar ambtenaren blijven. We noemen ambtenaren niet voor niets de vierde macht.'

Oscar David is organisatiepsycholoog, executive coach, bestuursadviseur en spreker op het gebied van leiderschap en verandering. Daarnaast is hij Adjunct Professor en verscheen in 2014 zijn boek *Macht!* - www.oscardavid.nl

► **Hoe komt het dat het moeilijk is om op een goede manier met macht om te gaan?**

'Macht corrupteert en is verslavend. Niet alleen psychisch, maar ook blochemisch; er komt testosteron en dopamine bij vrij. De verslavende werking van macht doet niet onder voor narcotica. En mensen die in een positie van macht zitten, kunnen het zich over het algemeen ook meer veroorloven om die macht te misbruiken, omdat er daar minder tegenkracht is.'

Hoe kunnen we dan op een integere manier onze macht uitoefenen?

'In mijn boek *'Macht!*' introduceer ik een model over macht: macht 1.0, 2.0 en 3.0. Macht 1.0 is de door instinct gedreven macht. Survival of the fittest. De primitieve drijfveer om te heersen en overheersen. Poetin en Erdogan zijn hier uitgesproken voorbeelden van. Macht 2.0 is als het ware een upgrade van macht 1.0. Het zijn de mechanismen waarmee we zorgen dat machtigen hun macht niet kunnen misbruiken en controlemechanismen die ervoor zorgen dat instanties en bestuurders zich aan afspraken houden. De wet- en regelgeving waar je als ambtenaar mee te maken hebt, is daar een voorbeeld van. En dan is er nog macht 3.0; de integriteit van de macht. Daarbij staat niet het eigen overleven of volgen van de regels centraal, maar de wens om waarde toe te voegen en het grotere geheel te dienen.'

En macht 3.0 is dan het streven?

'Ja.'

Hoe pakken we dat dan aan?

'Om gestuurd door innerlijke waarden het grotere geheel te dienen, is het van belang dat je andere perspectieven kunt zien, andere belangen kunt meewegen en onderscheid kunt maken met je eigen ego. Kennis van jezelf, maar ook van de machten waarmee je bij SZW te maken hebt en welke positie je in die hiërarchische organisatie inneemt. En inzicht in wat de toegevoegde waarde is waarvoor je je macht aanwendt. Waar doe je het nou écht voor? Reflecteren is de sleutel. Sta bijvoorbeeld aan het eind van elke dag vijf minuten stil bij jezelf en je eigen gedrag en motivaties, en de invloed die dat heeft op de mensen om je heen. Er zijn binnen de psychologie en Oosterse filosofie allerlei methoden die je hierbij kunnen helpen. Zoals mindfulness. Maar ook samen reflecteren is belangrijk. Dus geef en neem de ruimte om het erover te hebben.'